

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Aktualizácia integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 – 2030

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2024/560>

Materiál v pripomienkovom konaní do 29.10.2024

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Ministerstvo hospodárstva SR predkladá materiál na základe článku 14 nariadenia Európskeho parlamentu (EP) a Rady (EÚ) č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy a § 88 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Slovenský návrh aktualizácie INEKP vychádza z už schválených, resp. pripravovaných strategických dokumentov. V energetickej aj klimatickej oblasti je základným východiskovým materiálom aktuálny INEKP, kde sú navrhované zmeny a aktualizácie na základe energetickej a klimatickej politiky EÚ a SR. Pri príprave aktualizácie INEKP bol použitý model CPS („Compact Primes for Slovakia“) s prepojením na makroekonomický model GEM-E3-SK. Analýzy spracoval Inštitút environmentálnej politiky MŽP SR, porovnávacie a doplnkové analýzy vykonal Inštitút hospodárskych analýz MH SR.

Hlavnými kvantifikovanými cieľmi v návrhu INEKP v rámci SR do roku 2030 sú zníženie emisií skleníkových plynov pre sektory mimo obchodovania s emisiami (non-ETS) o 22,7 % a podiel obnoviteľných zdrojov energie na celkovej energetickej spotrebe, ktorý je v roku 2030 predpokladaný vo výške 25 % (zvýšený z pôvodnej hodnoty 19,2 % v INEKP z roku 2019).

Postoj RÚZ k materiálu

Hlavnými kvantifikovanými cieľmi v návrhu INEKP v rámci SR do roku 2030 sú zníženie emisií skleníkových plynov pre sektory mimo obchodovania s emisiami (non-ETS) o 22,7 % a podiel obnoviteľných zdrojov energie na celkovej energetickej spotrebe, ktorý je v roku 2030 predpokladaný vo výške 25 % (zvýšený z pôvodnej hodnoty 19,2 % v INEKP z roku 2019). RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Pripomienka k vlastnému materiálu ako celku

Odporúčame používať v rámci elektroenergetiky pojem „sústava“ namiesto pojmu „sieť“, za účelom zosúladenia terminológie so zákonom o energetike. (napr. str. 69, 70 ...). Predmetom pripomienky je zosúladenie pojmov so Zákonom o energetike.

2. Pripomienka k vlastnému materiálu ako celku

V celom dokumente žiadame upraviť referencie na „US Steel“ resp. „U. S. Steel Košice, a.s.“ na „U. S. Steel Košice, s.r.o.“.

Odôvodnenie:

Súlad s právnou formou v ORSR.

3. Pripomienka k vlastnému materiálu ako celku

Emisie v sektore ETS (k r. 2005) – SR 2030 – cieľ nie je stanovený.

Odôvodnenie:

Predkladateľ by mal zdôvodniť, prečo špecifický cieľ pre sektory ETS nebol stanovený.

4. Zásadná pripomienka ku Kapitole 1.1., podkapitola Dimenzia energetická bezpečnosť, str. 9

Navrhujeme doplnenie vety za prvú vetu v prvom odseku: „Z pohľadu zaistenia bezpečnosti elektrizačnej sústavy je nevyhnutné zabezpečenie flexibility sústavy prostredníctvom dostatočného objemu frekvenčných a nefrekvenčných podporných služieb.“

Odôvodnenie:

Doplnenie textu za účelom podrobnejšieho zadefinovania flexibility v dokumente. Je potrebné rozlišovať flexibilitu sústavy z pohľadu bezpečnosti prevádzky elektrizačnej sústavy a z pohľadu fungovania trhu s elektrinou.

Flexibilita z pohľadu zaistenia bezpečnosti prevádzky elektrizačnej sústavy je zaistenie dostatočných objemov frekvenčných a nefrekvenčných podporných služieb, či už na úrovni prenosovej alebo distribučnej sústavy.

Je potrebné mať na vedomí aj nefrekvenčné podporné služby, ktoré budú pri odľahčených stavoch elektrizačnej sústavy, rozvoji OZE v distribučných sústavách a kabelizácii častí elektrizačnej sústavy kľúčové pri zaistení bezpečnej prevádzky elektrizačnej sústavy.

5. Zásadná pripomienka ku Kapitole 1.1., podkapitola Dimenzia energetická bezpečnosť, str. 10

Navrhujeme doplnenie druhej vety na konci o „za účelom zaistenia flexibility sústavy z pohľadu efektívneho fungovania a likvidity vnútorného trhu s elektrinou“.

Odôvodnenie:

Doplnenie textu za účelom podrobnejšieho zadefinovania flexibility v dokumente.

Je potrebné rozlišovať flexibilitu sústavy z pohľadu bezpečnosti prevádzky elektrizačnej sústavy a z pohľadu fungovania trhu s elektrinou.

Flexibilita z pohľadu fungovania trhu s elektrinou je zaistenie dostatočného objemu flexibilných zdrojov s elektrinou schopných reagovať na prebytky a nedostatky elektriny v sústave, resp. na trhu s elektrinou prostredníctvom cenových signálov, čím sa zvýši efektivita a likvidita trhu s elektrinou.

6. Zásadná pripomienka ku Kapitole 1.1., podkapitola Dimenzia výskum, inovácia a konkurencieschopnosť, str. 12, Tabuľka 2

Druhý a tretí odsek v riadku Vnútorný trh a stĺpci opatrenia znejú: „Zabezpečenie ďalšej integrácie a prepájania trhov s elektrinou vrátane plnenia výhľadových cieľov a cieľových hodnôt v rámci budovania jednotného trhu s elektrickou energiou EÚ v súlade s priamo aplikovateľnou európskou legislatívou ako aj odstraňovanie úzkych miest v prenosovej sústave

Zvyšovanie flexibility elektrizačnej sústavy SR z pohľadu fungovania vnútorného trhu s elektrinou vzhľadom na očakávaný nárast výroby elektriny OZE do roku 2030“

Odôvodnenie:

Doplnenie „odstraňovania úzkych miest v prenosovej sústave“, čo je kľúčové z pohľadu fungovania prepojeného trhu s elektrinou v jednotlivých časových horizontoch (Day Ahead a Intraday), pri ktorých je v prevádzke spoločná metodika výpočtu, založená na maximalizácii benefitu z prevádzky spoločného trhu s elektrinou.

Úprava textu v súlade s ostatnými pripomienkami k podrobnejšiemu zadefinovania flexibility v dokumente.

7. Zásadná pripomienka ku Kapitole 1.1., podkapitola Dimenzia výskum, inovácia a konkurencieschopnosť, str. 12, Tabuľka 2

Druhý a tretí odsek v riadku Zvyšovanie energetickej bezpečnosti a stĺpci Opatrenia znejú: „Zabezpečenie zdrojovej primeranosti a sebestačnosti vo výrobe elektriny s primeranou proexportnou bilanciou elektrizačnej sústavy SR Zabezpečenie flexibility elektrizačnej sústavy z pohľadu bezpečnosti prevádzky elektrizačnej sústavy zabezpečením dostatočnosti frekvenčných a nefrekvenčných podporných služieb“.

Odôvodnenie:

Úprava textu za účelom významovej jednoznačnosti. Úprava textu v súlade s ostatnými pripomienkami k podrobnejšiemu zadefinovania flexibility v dokumente.

8. Pripomienka ku Kapitole 1.2., str. 13 a 14

Navrhujeme odstránenie bodu „kvalita dodávok energie za prijateľné ceny“ a zmena bodu z „zvyšovanie bezpečnosti dodávok energie“ na „zvyšovanie bezpečnosti a kvality dodávok energie za primerané ceny“.

Odôvodnenie:

Doplnenie textu za účelom vyprecizovania významu

9. Pripomienka ku Kapitole 1.2., str. 13 a 14

Posledný bod v časti „Priority energetickej politiky SR“ znie „zvyšovanie bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzky jadrových elektrární“.

Odôvodnenie:

Doplnenie textu za účelom vyprecizovania významu

10. Pripomienka ku Kapitole 1.2., str. 14

Do druhého bodu časti „Nové priority, ktorým sa dopĺňajú vyššie uvedené priority“ sa na koniec dopĺňa „za účelom zvýšenia flexibility elektrizačnej sústavy z pohľadu bezpečnosti prevádzky elektrizačnej sústavy a z pohľadu fungovania vnútorného trhu s elektrinou“.

Odôvodnenie:

Doplnenie za účelom jednoznačnosti účelu podpory.

11. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.1.2., tabuľka č. 8 Odhadované trajektórie OZE, str. 41

Súhlasíme s poznámkou uvedenou pod tabuľkou č. 8 k cieľu OZE v doprave, a to, že dosiahnutie výšky 29%e sa považuje za nepravdepodobné. Podľa nášho názoru je cieľ OZE v podmienkach SR viac ako ambiciózny, pričom je nevyhnuté vziať do úvahy najmä nasledovné skutočnosti:

- Aktuálnu mieru pokroku dosiahnutého v oblasti elektrifikácie vozidiel, dekarbonizácie sektora ťažkej dopravy a trhu s vozidlami využívajúcimi ako palivo plyn. Na základe revízie Akčného plánu rozvoja elektromobility v SR za rok 2024 (Akčný plán) sa uvádza, že v roku 2024 sa predpokladá počet BEV v kategórii M1 v počte 22 000 kusov. Aktuálne je však v SR k 30.6.2024 zaregistrovaných 12 893 kusov BEV, a to v kategóriách M1 a N1, čiže zatiaľ vývoj nárastu počtu elektromobilov je mierne optimistický. Vychádzajúc zo súčasnej situácie v oblasti predaja elektromobilov je podľa nášho názoru otázne, či bude v roku 2030 dosiahnutý počet BEV v SR tak ako sa to uvádza v predikcii v Akčnom pláne, pričom tento počet BEV sa predpokladá vo výške 183 000 kusov na čo predpokladáme, že reaguje aj cieľ OZE uvedený v predmetnej tabuľke kde sa predkladá, že do roku 2030 dôjde v SR k pomerne rýchlemu rozvoju elektromobility. Otázne však je akým spôsobom bude dosiahnutý v roku 2030 cieľ pre OZE v doprave vo výške 29%e, ak nedôjde k naplneniu cieľa v oblasti elektromobility v SR? Bude táto záťaž prenesená na dodávateľov kvapalných pohonných palív? Ak áno, je nutné skonštatovať, že naplnenie toho cieľa (29%e) zo strany povinných subjektov, ktoré uvádzajú na trh kvapalné pohonné palivá, je nereálne.
- Pomer spotreby motorového benzínu a motorovej nafty v SR, kedy tento pomer je 1:3 v prospech motorovej nafty, z toho dôvodu je potrebné umožniť čo najvyššie portfólio alternatívnych palív pre použitie v automobiloch s naftovým pohonom, a to aj v rámci súčasného vozidlového parku.
- Vek a štruktúru vozidlového parku v SR, ktorý má aktuálne cca 15 rokov, pričom vozidlá so spaľovacím motorom budú aj v roku 2030 stále tvoriť prevládajúci druh vozidiel.
- Politiky OZE v okolitých štátoch ako aj globálny komoditný trh s palivami, vrátane biopalív. Sme toho názoru, že pri tvorbe dekarbonizačnej politiky do roku 2030, resp. politiky podpory obnoviteľných zdrojov v sektore dopravy je potrebné zohľadňovať aj dekarbonizačné politiky ostatných členských štátov tak, aby nedochádzalo k znevýhodňovaniu slovenského trhu a slovenských dodávateľov, z dôvodu odlišne nastavených cieľov. Keďže komoditný trh má najmä globálny charakter, biopalivá, suroviny na výrobu biopalív a alternatívne nástroje na znižovanie emisií smerujú na tie trhy, ktoré sú pre producentov ekonomicky najatraktívnejšie.
- Realnosť cieľov a realita plnenia musia korelovať a musia byť reálne dosažiteľné aby pôsobili motivačne. Slovenská ekonomika a štruktúra hospodárstva ako aj prepravnej flotily nedáva predpoklad na splnenie cieľa 29%e, nakoľko Slovensko nemá adekvátne zdroje OZE a aj v rámci návrhu revízie NECP sa predpokladá len 3,2%e nárast výroby elektriny z OZE v roku 2030 v porovnaní s rokom 2024 a ani nie je v celom návrhu NECP zrejmé, kde by tieto mali vzniknúť, keďže splneniu uvedeného cieľa nenapomôže ani vysoký podiel jadrovej energetiky v kontexte uvažovanej elektromobility a výroby RFNBO.

Vzhľadom na vyššie uvedené žiadame cieľ OZE v doprave znížiť tak, aby zohľadnil realitu energetického mixu v SR a súčasne žiadame doplniť za poslednú vetu v poznámke pod tabuľkou č. 8 označenej * vetu: „Za dosiahnuteľné by SK považovalo cieľ na úrovni 25%.“

12. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.1.2., tabuľka č. 12 Odhad celkového očakávaného príspevku jednotlivých technológií z OZE v SR v sektore dopravy (ktoe), str. 43

Čo sa týka vodíka z OZE sme toho názoru, že pre výrobu obnoviteľného vodíka sú dôležitým faktorom pre jeho výrobu dostatočné kapacity na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré sú podľa nášho názoru nedostatočné, keďže sa predpokladá len 3,2% nárast elektriny z OZE do roku 2030 v porovnaní s rokom 2024. V oblastiach, kde nie je možné alebo je veľmi nákladné používať priame alebo nepriame (batériové) riešenia využívajúce elektrickú energiu, by vodíkové technológie mohli byť vhodnou alternatívou s využitím možnosti prepravy vodíka. Na podporu využívania vozidiel na vodík je síce potrebná podpora rozvoja infraštruktúry avšak vzhľadom na zanedbateľný podiel vodíka používaného ako priame palivo by k dosiahnutiu cieľov a zvýšeniu využívania zeleného vodíka mohlo prispieť legislatívne umožnenie použitia toho vodíka ako medziproduktu vo výrobe konvenčných pohonných látok a takto použitý vodík umožniť zahrnúť do plnenia OZE cieľov v sektore dopravy. Z toho dôvodu žiadame text v tabuľke č. 12 v časti „vodík z obnoviteľných zdrojov energie“ upraviť tak, aby bolo zrejmé, že na účely plnenia cieľa OZE v doprave sa zohľadní aj obnoviteľný/nízkouhlíkový vodík (ďalej len „RFNBO“), ktorý sa použije ako medziprodukt vo výrobe konvenčných pohonných látok. Uvedené súvisí aj so skutočnosťou, že napr. elektrolyzér s kapacitou 10 MW je schopný ročne vyrobiť cca 1 600 t RFNBO, samozrejme za ideálnych výrobných podmienok, pričom toto množstvo ani zďaleka nezodpovedá množstvu RFNBO, ktoré bude potrebné na splnenie energetického cieľa pre RFNBO v roku 2030.

Na účely plnenia cieľa OZE v doprave súčasne žiadame do tabuľky č. 12 doplniť predmetný cieľ plniť aj prostredníctvom RCF – recycled carbon fules, t. j. palivo s obsahom recyklovaného uhlíka. Sme toho názoru, že aj RCF majú potenciál výrazne zvýšiť úspory emisií v porovnaní s tradičnými fosílnymi palivami a stať sa náhradou pre náročnejšie „dekarbonizovateľné“ odvetvia, ako je letectvo a ťažké nákladné vozidlá. RCF sa vyrábajú z odpadových plastov alebo pneumatík, alebo dokonca z priemyselných odpadových plynov, ktorým sa nemožno vyhnúť, opätovne ich použiť alebo recyklovať. Na základe charakteru surovín na výrobu RCF je jedným z hlavných problémov dostupnosť surovín a zabezpečenie minimálnych úspor skleníkových plynov vyrobeného paliva.

Za pomerne otázne považujeme aj odhady prínosov uvedené v tabuľke č. 12 týkajúce sa:

- celkového množstva pre pokročilé biopalivá podľa prílohy IXA smernice 2018/2001 o podpore využívania energie z OZE (smernica RED). Je nutné v tejto súvislosti skonštatovať, že vo vzťahu k výrobe pokročilých biopalív, v súčasnosti je ich výroba stále obmedzená. Hoci sa vyvíjajú mnohé spôsoby výroby, sú buď ešte v príliš skoréj fáze na to, aby sa do roku 2030 mohla realizovať komerčná výroba, alebo by si vyžadovali tok surovín, ktorý je na trhu ťažko dostupný. V tomto smere môže byť problematická aj revízia prílohy IX smernice RED keďže niektoré suroviny, ktoré boli v mnohých členských štátoch považované za suroviny na výrobu pokročilého biopaliva sa presunuli do časti B prílohy IX smernice RED. Keďže došlo k presunu surovín do časti B prílohy IX smernice RED, považujeme za vhodné navýšiť maximálne povolené množstvo pre využitie týchto surovín pre plnenie cieľov v doprave. Čo sa týka pokročilého bioetanolu sa odhaduje, že poľnohospodárske zvyšky, ako je slama, sú k dispozícii v primeranom množstve, avšak nízka energetická hustota sťažuje ich zber. Táto technológia pracuje s nízkym výnosom z krmiva na etanol, navyše sa zdá, že komercializácia je tiež náročná a mnohé projekty sa v posledných rokoch zastavili,
- príspevku elektriny v osobnej doprave. Na základe revízie Akčného plánu sa uvádza, že v roku 2024 sa predpokladá počet BEV v kategórii M1 v počte 22 000 kusov, pričom aktuálne je však v SR k 30.6.2024 zaregistrovaných 12 893 kusov BEV, a to v kategóriách M1 a N1, čiže zatiaľ vývoj nárastu počtu elektromobilov a tým pádom aj spotreby elektriny je mierne optimistický. Vychádzajúc zo súčasnej situácie v oblasti predaja elektromobilov je podľa nášho názoru otázne, či bude v roku 2030 dosiahnutý počet BEV v SR tak ako sa to uvádza v predikcii v Akčnom pláne, resp. v NECP pričom tento počet BEV sa predpokladá vo výške 183 000 kusov podľa Akčného plánu, resp. 193 000 podľa NECP a teda aj predikovaný nárast príspevku OZE elektriny v sektore cestnej dopravy.

13. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.3., podkapitola Elektroenergetika str. 65

V časti „Elektroenergetika“ na str. 65 sa pôvodné znenie prvej vety v šiestom odstavci nahrádza týmto znením:

„Problémom SR v oblasti poskytovania flexibility pri výrobe elektriny je nízky inštalovaný výkon elektrární, ktoré dokážu flexibilne reagovať na aktuálne požiadavky sústavy. Spoločne so zvyšujúcim sa podielom volatilných obnoviteľných

zdrojov na výrobe elektriny, rastú požiadavky na zaistenie objemov niektorých druhov podporných služieb, ktoré prevádzkovateľ prenosovej sústavy nie je schopný vo výberových konaniach naplniť v niektorých mesiacoch roka.“

Odôvodnenie:

Úprava textu za účelom správnosti textu a jednoznačnosti významu.

14. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.3., podkapitola Elektroenergetika str. 66

V časti „Elektroenergetika“ na str. 66 sa odstraňujú body „obmedzením výroby OZE v prípade ich nadvýroby“ a „prenosovým vedením“.

Odôvodnenie:

Obmedzenie výroby OZE v prípade ich nadvýroby nie je opatrenie, ktorým sa zvýši flexibilita sústavy, ale naopak ide o prevádzkové opatrenie, ktoré sa z dôvodu nedostatočnej flexibility sústavy využíva pri stavoch ohrozujúcich bezpečnosť sústavy.

Výstavbou prenosového vedenia sa flexibilita sústavy nezvyší.

15. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.3., podkapitola Elektroenergetika str. 66

Na str. 66 v časti Elektroenergetika sa znenie textu „Vyššie využitie slovenských PVE znamená, že pre ďalší rozvoj flexibility v slovenskej elektrizačnej sústave je vhodné uvažovať o modernizácii existujúcich PVE – zvýšením celkovej účinnosti sa zvyšuje aj celkový objem flexibility, ktorú dokáže PVE poskytnúť.“

nahrádza týmto znením:

„Vyššie využitie slovenských PVE znamená, že pre ďalší rozvoj flexibility v slovenskej elektrizačnej sústave je vhodné uvažovať o modernizácii existujúcich PVE a VE – prostredníctvom zvýšenia inštalovaného výkonu, zvýšenia celkovej účinnosti, regulačného rozsahu alebo prevádzkového maxima sa zvyšuje aj celkový objem flexibility, ktorú dokáže PVE poskytnúť.“

Odôvodnenie:

Rozsah modernizácie prečerpávacích vodných elektrární a VE zahŕňa viaceré prvky, nielen zvýšenie celkovej účinnosti, ale napr. aj zvýšenie inštalovaného výkonu, regulačného rozsahu alebo prevádzkového maxima. Tieto prvky by mali byť v texte taktiež zohľadnené.

16. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.3., podkapitola Elektroenergetika str. 66

Na str. 66 v časti „Elektroenergetika“ sa za odsek o PVE Čierny Váh vkladá tento odsek:

„V tejto súvislosti je preto kľúčový plánovaný projekt SE Integrátor, ktorý sa zameriava na ambicióznú modernizáciu PVE Čierny Váh.“

Projekt SE Integrátor

Projekt SE Integrátor je jedinečný hybridizačný projekt, ktorý pozostáva z modernizácie prečerpávacej vodnej elektrárne („PVE“) Čierny Váh s inštalovaným výkonom 735 MW a vybudovanie batériového úložiska s inštalovaným výkonom v rozsahu do 80 MW. Realizátorom projektu je spoločnosť Slovenské elektrárne, a.s. (SE,a.s.). Predpokladaná realizácia projektu je do roku 2030.

Projekt SE Integrátor je súčasťou ENTSO-E desaťročného plánu rozvoja siete pre rok 2022 („TYNDP 2022“) a v novembri 2023 bol zaradený na 6. zoznam projektov spoločného záujmu (PCI) Európskej únie.

Modernizácia v zmysle projektu SE Integrátor predĺži prevádzkovú životnosť PVE Čierny Váh minimálne o dobu 25 rokov a spolu s integráciou batériového úložiska umožní, v kontexte narastajúceho podielu OZE, zabezpečiť efektívnym spôsobom potreby flexibility a podporných služieb pre slovenskú elektrizačnú sústavu.

Projekt SE Integrátor poskytne flexibilitu v podobe podporných služieb (FCR, aFRR, mFRR, kontrola napätia, služba Štartu z tmy), ktoré sú kľúčové v kontexte dopadu zvyšovania podielu OZE, dekarbonizácie energeticky náročného priemyslu a odstavovania fosílnych elektrární, ktoré sú v súčasnosti najväčším poskytovateľom týchto služieb.

Projekt SE Integrátor bude kombinovať najmodernejšiu technológiu PVE pre dve zo šiestich ternárnych prečerpávacích jednotiek s výstavbou batériového úložiska. Prostredníctvom tejto unikátnej hybridizácie a koordinovanej prevádzky dôjde k vzájomnej synergii oboch technológií - obrovská zásoba energie v hornej nádrži (až 4 GWh) s rýchlym reakčným časom batérie. Práve táto synergia poskytne flexibilitu v podobe podporných služieb (FCR, aFRR, mFRR, kontrola napätia, služba Štartu z tmy), čím umožní integráciu veľkého množstva obnoviteľných zdrojov energie. Predpokladaná realizácia projektu je stanovená na rok 2030.“

Odôvodnenie:

PVE Čierny Váh je v súčasnosti najväčším zariadením na uskladňovanie elektriny na Slovensku a vďaka svojim parametrom patrí k unikátnym typom prečerpávacích vodných elektrární. Projekt SE Integrátor má za cieľ zrealizovať ambicióznú modernizáciu PVE Čierny Váh, pričom význam projektu SE Integrátor bol potvrdený aj Európskou komisiou, ktorá ho v roku 2023 zaradila na 6. zoznam projektov spoločného záujmu (PCI).

Vzhľadom na významné benefity tohto projektu pre oblasť flexibility elektrizačnej sústavy, ako aj fakt, že iné projekty PCI sú podrobnejšie popísané v iných častiach, považujeme za vhodné uviesť viac informácií o tomto PCI projekte v tejto časti textu.

17. Pripomienka ku Kapitole 2.4.1., str. 70

Slovo „elektrických sietí“ sa nahrádza slovom „elektrických sústav“ v nadpise kap. 2.4.1.

Odôvodnenie:

Úprava textu za účelom súladu pojmu so zákonom č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

18. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.4.2., strana 70

V časti „Infraštruktúra prenosu elektriny“ v kapitole 2.4.2. sa znenie tretieho odseku:

„V rámci útlmu 220 kV PS sa plánuje zrealizovať pripojenie PVE Čierny Váh do 400 kV prenosovej sústavy a to vybudovaním novej severnej vetvy 400 kV linkou PVE Čierny Váh – Spišská Nová Ves ako druhé vedenie k existujúcemu pripojeniu PVE Čierny Váh – r 400 kV Liptovská Mara z dôvodu predpokladaného zvýšeného významu PVE Čierny Váh pre stabilizáciu siete pri vyššom podiele OZE, poskytovaním flexibility a podporných služieb.“

nahrádza týmto znením:

„V rámci útlmu 220 kV PS plánuje prevádzkovateľ PS zrealizovať v prípade modernizácie PVE Čierny Váh vybudovanie novej severnej vetvy, 400 kV vedenie PVE Čierny Váh – Spišská Nová Ves, ako druhé vedenie k existujúcemu pripojeniu PVE Čierny Váh – R400 kV Liptovská Mara z dôvodu predpokladaného zvýšeného významu PVE Čierny Váh pre stabilizáciu sústavy pri vyššom podiele OZE, poskytovaním flexibility a podporných služieb.“

Odôvodnenie:

PVE Č. Váh je v súčasnom stave pripojení do 400 kV sústavy. Vybudovanie druhej severnej vetvy ako náhradu za 220 kV odstavené vedenie je v kompetencii PPS. Uvedený text v navrhovanom znení bude taktiež aj v súlade s textom uvedeným na strane 275

19. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.4.3., strana 75

V kapitole 2.4.3. na str. 75 sa za 5 odsek (Nová regulačná politika ...) vkladá odsek v znení:

„V súlade s vyššie uvedeným je nevyhnutné, aby ciele uvedené v regulačnej politike SR boli premietnuté aj do regulačného rámca v príslušných legislatívnych dokumentoch, čo umožní plniť ciele vyplývajúce z európskej a národnej legislatívy, zaistiť bezpečnosť prevádzky elektrizačnej sústavy a efektívne fungovanie vnútorného trhu s elektrinou. Je nevyhnutné, aby pripravované legislatívne dokumenty pojednávajúce o regulačných rámcoch určovali podmienky vykonávania nových regulovaných činností ako sú agregácia flexibility, zdieľanie elektriny, poskytovanie frekvenčných a nefrekvenčných podporných služieb aj na úrovni distribučných sústav, aby mohli byť efektívne odstraňované úzke miesta plnenia cieľov, ako sú napríklad zvyšovanie flexibility elektrizačnej sústavy z pohľadu bezpečnosti prevádzky sústavy a flexibility z pohľadu fungovania vnútorného trhu s elektrinou.“

Odôvodnenie:

Text vložený z dôvodu, že aj keď regulačná politika pojednáva o cieľoch ohľadom flexibility, avšak v platnom regulačnom rámci nie sú uvedené spomínané nové činnosti a nové právomoci účastníkov trhu. Potreba ich implementácie do regulačného rámca je nevyhnutná pre plnenie cieľov.

20. Pripomienka ku Kapitole 2.4.3., strana 75

V predposlednom odseku kap. 3.4.3. Integrácia trhov, Trh s elektrinou sa upravuje termín pripájania Slovenska do medzinárodných platforiem. Slová „V budúcom roku sa Slovensko...“ sa nahrádzajú slovami „Koncom roku 2024 sa Slovensko...“.

Odôvodnenie:

Aktualizácia textu za účelom jeho zosúladenia s aktuálnym stavom v danej problematike.

21. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.4.3., strana 77

Na koniec časti Trh s elektrinou v podkapitole Integrácia a prepájanie trhov v kap. 2.4.3 sa dopĺňa odsek v znení: „Z pohľadu plnenia cieľov vyplývajúcich z príslušnej národnej a európskej legislatívy v oblasti efektívneho fungovania trhu s elektrinou a bezpečnosti prevádzky elektrizačnej sústavy je nevyhnutné včas identifikovať úzke miesta, navrhnúť opatrenia na ich odstránenie a transparentne o nich informovať účastníkov trhu s elektrinou. V prípade investičných opatrení je tieto potrebné uvádzať v Desaťročnom pláne rozvoja prenosovej sústavy, v koordinovanej spolupráci s dotknutými účastníkmi trhu s elektrinou.“

Odôvodnenie:

Doplnenie textu pre zdôraznenie faktu, že za účelom plnenia cieľov v oblasti prepojenia trhov s elektrinou a ich efektívne fungovanie pri zaistení bezpečnej prevádzky elektrizačnej sústavy je potrebné navrhovať vhodné opatrenia na odstraňovanie úzkych miest a informovať o tom dotknutých účastníkov trhu s elektrinou.

22. Pripomienka ku Kapitole 2.4.3., strana 80

Znenie odseku „Návrh novely zákona o energetike prináša okrem iného.“ sa nahrádza znením: „Novela zákona o energetike priniesla okrem iného.“

Odôvodnenie:

Aktualizácia textu.

23. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.4.3., strana 84

Znenie tretieho odseku:

„SR zatiaľ nemá stanovený štandard spoľahlivosti (VoLL, EENS, LOLE) a neuplatňuje kapacitný mechanizmus na zabezpečenie zdrojovej primeranosti. Pre stanovenie týchto parametrov je potrebné zohľadniť sociálno-ekonomický a národohospodársky záujem energetickej sebestačnosti, teda cenu nedodanej energie na základe predpokladaného zdrojového mixu v súlade s klimaticko-energetickými cieľmi a tiež na základe technických limitov prepojenia národnej a celoeurópskej sústavy.“

sa nahrádzajú znením:

„SR zatiaľ nemá stanovený štandard spoľahlivosti (VoLL, EENS, LOLE) a v súčasnosti sa neuplatňuje kapacitný mechanizmus na zabezpečenie zdrojovej primeranosti. Pre stanovenie týchto parametrov je potrebné zohľadniť sociálno-ekonomický a národohospodársky záujem energetickej sebestačnosti, teda cenu nedodanej energie na základe predpokladaného zdrojového mixu v súlade s klimaticko-energetickými cieľmi a tiež na základe technických limitov prepojenia národnej a celoeurópskej sústavy.“

Na koniec štvrtého odseku sa dopĺňa veta: „Z hľadiska predpokladaného rozvoja sústavy by bolo vhodné, aby sa stanovil pre SR štandard spoľahlivosti za účelom možného uplatnenia kapacitného mechanizmu v podmienkach SR.“

Odôvodnenie:

Vyprecízovanie textu, nakoľko vzhľadom na nárast výroby OZE a odstavovanie zdrojov poskytujúcich flexibilitu je možné, že SR bude musieť zaviesť kapacitný mechanizmus z dôvodu nedostatku zdrojov poskytujúcich podporné služby za účelom zaistenia bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzkovania sústavy.

24. Zásadná pripomienka ku Kapitole 2.4.3., strana 86

Na str. 86 sa za odsek o poskytovaní mFRR-, ktorú v súčasnosti poskytujú v súčasnosti najmä vodné elektrárne vrátane prečerpávajúcich vkladá odsek v znení:

„Jedným z významných plánovaných projektov zameraný na zvýšenie poskytovania podporných služieb na prečerpávacích vodných elektrárňach je projekt SE Integrátor, ktorý bol zaradený na zoznam projektov spoločného záujmu EÚ (pozri kap. 2.3.iv Národné zámery vzhľadom na zvyšovanie flexibility vnútroštátneho energetického systému).“

Odôvodnenie:

Vzhľadom na benefity projektu SE Integrátor v oblasti poskytovania flexibility by mal byť spomenutý aj v kapitole 2.4.3.iv Národné zámery pri zabezpečovaní primeranosti elektrizačnej sústavy, ako aj pružnosti energetického systému vzhľadom na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov vrátane harmonogramu dosahovania zámerov.

25. Pripomienka ku Kapitole 2.4.3., strana 86

V poslednom odseku kap. 2.4.3 sa znenie textu „ktorá je v súčasnosti v legislatívnom procese“ nahrádza znením „prišlo“.

Odôvodnenie:

Vyprecizovanie textu a aktualizácia z dôvodu už zmeneného zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov.

26. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1. Tabuľka č. 16, str. 99 a nasledujúce ustanovenia na str. 146, 219, 253, atď.

Navrhujeme zmenu znenia za technologicky neutrálnu t.j. navrhujeme preformulovať text „výmena dvoch vysokých pecí v košickej oceliarni spojená s ukončením výroby koksu“. napr. nasledovne „Transformácia výrobných procesov v košickej oceliarni smerom k nízkouhlíkovým alternatívam“

Odôvodnenie:

Navrhujeme zmenu znenia spomínaných bodov v dokumente, s cieľom zabezpečiť väčšiu technologickú neutralitu znenia dokumentu a s cieľom v konečnom dôsledku zabezpečiť súlad so schváleným dekarbonizačným plánom spoločnosti.

27. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1., Dekarbonizácia/Sektorové politiky, str. 96 a nasl.

Navrhujeme pri ustanoveniach pojednávajúcich o CZT jednotlivé časti preformulovať tak aby bolo zrejmé, že prioritne by postup mal byť taký, že v prvom rade by malo dôjsť k úsporám vďaka opatreniam energetickej účinnosti či na strane výroby (zariadenia kombinovanej výroby, využívanie odpadného tepla) ďalej na strane spotreby a až následne by sa malo uvažovať o podieloch OZE v CZT, čo je v podmienkach Slovenského hospodárstva a štruktúry OZE surovín len veľmi ťažko dosiahnuteľný cieľ. Splneniu cieľa by tiež pomohlo kvalifikovanie tepla získaného z odpadu ako zdroja OZE. Rovnako, máme za to, že v NECP by mali byť zohľadnené odhadované náklady potrebné na rozvoj súčasnej a budúcej infraštruktúry ako CZT, tak elektrických distribučných sústav.

28. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1.1..., Emisie skleníkových plynov a odstraňovanie, časť b) – Sektorové politiky a opatrenia v doprave, tabuľka č. 20 – Zoznam opatrení v scenári WAM po roku 2030, str. 101 a nasl.

V tabuľke č. 20, žiadame vypustiť opatrenie týkajúce sa predčasného vyradovania vozidiel na spaľovací pohon vo veku aspoň 15, a to od roku 2045, ktoré znie: „Medzi rokmi 2045 a 2050 predčasné vyradenie vozidiel na spaľovací pohon vo veku aspoň 15 rokov za účelom dosiahnutia klimatickej neutrality“. Toto navrhované opatrenie považujeme za protiústavné a sme toho názoru, že by sa jeho aplikáciu porušovali základné práva slobôd, a to právo na súkromné vlastníctvo a na ekonomické slobody. Súčasne predmetné opatrenie nezohľadňuje skutočnosť, že v súčasnosti EK pripravuje delegované nariadenie, ktorého predmetom je ustanovenie podmienok pre tzv. nízkoemisné palivá, ktorými môžu byť aj kvapalné palivá, ktoré je možné používať aj v bežnom vozidle so spaľovacím pohonom.

29. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1.2., Tabuľka 29 strana 120 a 121

Navrhujeme v texte na str. 120 – 121 v časti „Národný program „Zelená domácnostiam“ v štvrtom odseku v poslednej vete bodku na konci nahradiť čiarkou a doplniť text, ktorý znie „ s výnimkou bytových domov napojených na systémy

CZT, ak inštaláciou zariadenia dôjde k odpojeniu od účinného systému CZT, k odpojeniu od systému CZT, ktorý má schválený Plán prechodu na účinné CZT alebo k výraznému zhoršeniu parametrov účinného systému CZT.“

Celý doplnený odsek znie:

Vlastníci rodinných a bytových domov vo všetkých regiónoch Slovenska vrátane Bratislavského samosprávneho kraja sa budú môcť znovu uchádzať o podporu formou poukážky na inštaláciu tepelných čerpadiel, fotovoltických panelov, slnečných kolektorov, kotlov na biomasu a veterných turbín, s výnimkou bytových domov napojených na systémy CZT, ak inštaláciou zariadenia dôjde k odpojeniu od účinného systému CZT, k odpojeniu od systému CZT, ktorý má schválený Plán prechodu na účinné CZT alebo k výraznému zhoršeniu parametrov účinného systému CZT.

Zdôvodnenie:

Uvedené sa navrhuje z dôvodu zachovania princípu efektívneho využívania fondov EÚ. Zároveň v tejto súvislosti si dovoľujeme upozorniť na Smernicu o podpore OZE č.2018/2001, najmä články 23 a 24, ktoré ustanovujú podmienky pre zvyšovanie podielu OZE v systémoch diaľkového vykurovania, o podpore pre zachovanie a budovanie "účinných" systémov CZT a o prechodnom období do roku 2025. Systémy CZT sú flexibilná infraštruktúra, ktorá dokáže efektívne využiť všetky zdroje energie vrátane OZE, odpadového tepla, využíva vysoko účinnú kombinovanú výrobu elektriny a tepla, čím šetrí primárne palivo, poskytuje podporné služby potrebné okrem iného pri zvyšovaní podielu určitých druhov OZE. V rámci revízie Smernice o energetickej efektívnosti (legislatívny balík Fit for 55) sa podmienky pre účinné CZT sprísňujú s dôrazom na vyšší podiel OZE v palivovom mixe. V prípade podpory inštalácie zariadenia na výrobu tepla / chladu u odberateľa (napr. podniku alebo bytového domu), ktorý je napojený na systém CZT sa zníži potenciál inštalácie zariadení na výrobu tepla a chladu na báze OZE v systémoch diaľkového vykurovania, ktoré dodávajú tepla pre odberateľa (napr. podnik alebo bytový dom) zabezpečujú.

30. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1.2., Tabuľka 29 strana 128

Pôvodné znenie tretieho riadka v tabuľke 29:

„2. Podpora nových prvkov flexibility“, „technické / rozvoj a integrácia prvkov flexibility do trhu s elektrinou za účelu limitovať negatívne dopady variabilných OZE na elektrizačnú sústavu“, „zabezpečenie stability elektrizačnej sústavy“, „Prevádzkovatelia sústav“, „2024 - “

sa nahrádza týmto znením:

„2. Zvýšenie flexibility elektrizačnej sústavy“, „technické / rozvoj a integrácia prvkov flexibility do trhu s elektrinou za účelu limitovať negatívne dopady variabilných OZE na elektrizačnú sústavu, legislatívne / legislatívny a regulačný rámec pre poskytovanie flexibility“, „zabezpečenie bezpečnosti elektrizačnej sústavy a fungovanie vnútorného trhu s elektrinou“, „Prevádzkovatelia sústav a Úrad pre reguláciu sieťových odvetví“, „2024 - “.

Odôvodnenie:

Upravené znenie príslušnej časti tabuľky 29 z dôvodu, že nie je potrebné prijímať len technické opatrenia, ale aj legislatívne opatrenia za účelom zvyšovania flexibility v elektrizačnej sústave.

31. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1.2., Tabuľka 29 strana 129

Navrhujeme v texte na str. 129 v časti „Navrhované legislatívne, regulačné a technické opatrenia v oblasti vykurovania a chladenia“ v druhom odseku na konci nahradiť bodku spojkou „a“ a doplniť nasledovný text „....a vytvoria podmienky pre ich efektívnu integráciu do systémov centrálného zásobovania teplom na základe obojstrannej obchodnej výhodnosti a pri rešpektovaní technických možností h sústav CZT. Zároveň motivačné nástroje podpory OZE budú nastavené tak, aby nedochádzalo k neefektívnemu, vzájomne odporúčemu čerpaniu nástrojov z verejných financií.“

Celý doplnený odsek znie:

Podmienky regulačných období po 2022 v oblasti tepelnej energetiky budú zohľadňovať povinnosť zvyšovania podielu OZE v systémoch diaľkového vykurovania. Tiež zohľadnia pripájanie samospotrebiteľov a vytvoria podmienky pre ich efektívnu integráciu do systémov centrálného zásobovania teplom na základe obojstrannej obchodnej výhodnosti a pri rešpektovaní technických možností sústav CZT. Zároveň motivačné nástroje podpory OZE budú nastavené tak, aby nedochádzalo k neefektívnemu, vzájomne odporúčemu čerpaniu nástrojov z verejných financií.

Zdôvodnenie:

Uvedené sa navrhuje s cieľom zavedenia transparentnej a spravodlivej regulácie a s cieľom zabezpečiť rovnováhu medzi záujmami jednotlivých účastníkov trhu.

32. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1.2., Tabuľka 31 strana 129 a nasl.

Navrhujeme nasledovné úpravy:

Opatrenie č. 1

V návrhu opatrenia č. 1 – zvyšovanie minimálneho podielu pre dodávateľov biopalív žiadame text upraviť takt, aby bolo zrejmé, že je nevyhnutné :

- zachovať princíp technologickej neutrality a umožniť využitie podľa možnosti čo najväčšieho množstva nástrojov vedúcich k plneniu cieľa v oblasti obnoviteľnej energie v sektore dopravy (teda nielen povinné podiely biopalív pre dodávateľov palív),
- v najväčšej možnej miere obmedziť používanie tých politík, ktoré by znižovali flexibilitu pre povinné osoby.

Opatrenie č. 4

Vo všeobecnosti súhlasíme s návrhom opatrenia č. 4 avšak navrhujeme, aby sa podpora RFNBO (vodíka) neorientovala len na RFNBO (vodík), ktorý je uvedený na trh ako priame palivo ale aby sa podporovala aj možnosť, ak je RFNBO (vodíka) použitý ako medziprodukt pri výrobe konvenčných pohonných látok, a to vzhľadom na zanedbateľný podiel vodíka používaného ako priame palivo. Sme toho názoru, že aj táto možnosť využitia RFNBO (vodíka) má potenciál významne prispieť k diverzifikácii energie a energetickej bezpečnosti. Viaceré technológie na výrobu RFNBO (vodíka) sú vo vývoji alebo sú už k dispozícii, ale mnohé z nich sa ešte nepoužívajú v komerčnom meradle. V tejto súvislosti však poukazujeme na skutočnosť, že prekážkou v rozvoji týchto palív môžu byť vysoké počiatkové investície CAPEX, veľká dodatočná kapacita siete a výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov.

Opatrenie č. 6

V návrhu opatrenia č. 6 navrhujeme text upraviť tak, aby sa navrhovaná forma podpory vzťahovala nielen na 100% bionaftu (B100) ale aj na 100% parafinickú naftu, resp. 100% HVO. Výroba HVO je v súčasnosti pomerne rozvinutá, pretože už existujú priemyselné jednotky a v nasledujúcich rokoch sa plánuje uviesť do prevádzky mnoho ďalších, pričom je reálne, že na základe avizovaných oznámení o pripravovaných, resp. prebiehajúcich projektoch bude mať EÚ kapacitu viac ako 10 miliónov ton HVO. Výhodou tohto paliva je, že na rozdiel od nafty B100 má HVO parafínovú petrochemickú štruktúru, ktorá je funkčne takmer identická s fosílnou naftou, a preto môže byť HVO použité a zapracované ako náhrada alternatívnej nafty k fosilnej nafte bez potreby úpravy infraštruktúry alebo čistenia existujúcich zásob, pričom už v súčasnosti je možné 100% HVO natankovať do štandardného vozidla na naftový pohon bez nutnosti akýchkoľvek úprav, napr. Euro6. Palivo, ktoré je 100% HVO má až o 90 % nižšie emisie CO₂ a má pozitívny vplyv na zníženie emisií pevných častíc a uhlíkovodíkov, a to o 30 %, na zníženie emisií oxidu uhoľnatého o 24 % a tiež produkuje o 9 % menej oxidov dusíka.

V nadväznosti na vyššie uvedené žiadame text opatrenia č. 6 zmeniť nasledovne:

6. prevádzková podpora pre rozvoj dopravy

finančné/ oslobodenie od spotrebnej dane pre 100% bionaftu (B100) a palivo, ktoré je 100 % HVO

Zvýšenie podielu OZE v doprave

Dodávatelia palív

2025

Opatrenie č. 7

V tabuľke č. 31 vo všeobecnosti súhlasíme s návrhom opatrenia č. 7, t. j. zavedenie možnosti obchodovania s prebytkovou OZE energiou v doprave. Žiadame však, aby zavedenie mechanizmu umožňujúceho dodávateľom palív a osobám prispievajúcim k plneniu cieľov vymieňať kredity za dodávky energie z obnoviteľných zdrojov bolo umožnené pre všetky obnoviteľné palivá, a to prostredníctvom transparentného kreditného systému, v ktorom budú môcť dodávatelia palív a osoby prispievajúce k plneniu cieľov registrovať prevody kreditov z jedného subjektu na druhý. Systém musí vychádzať z jednotného cieľa, ktorý by bol aplikovaný na všetky druhy palív v doprave v rovnakej miere.

V nadväznosti na vyššie uvedené žiadame text opatrenia č. 7 zmeniť nasledovne:

7. Zavedenie možnosti obchodovania s prebytkovou OZE energiou v doprave

regulačné/ Legislatívna úprava zavedenia kreditného systému pre nákup a predaj OZE v doprave, a to pre všetky obnoviteľné palivá vrátane elektriny, vodíka a biometánu

Zvýšenie podielu OZE v doprave

dodávatelia palív, dodávatelia obnoviteľných palív vrátane elektriny, vodíka a biometánu

2025

33. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1.2., Tabuľka 31 strana 129 a nasl.

Za v poradí druhé opatrenie navrhujeme doplniť nové tretie opatrenie v nasledovnom znení: Názov opatrenia: „3. Zvýšenie limitu pre biopalivá s možnosťou 2-násobného započítania“, Druh opatrenia/stručný popis opatrenia: „Zvýšenie stropu, stanoveného vo výške 1,7% pre biopalivá vyrobené zo surovín uvedených v prílohe IX časť B smernice o podpore obnoviteľných zdrojov, ktorý sa určuje ako podiel na konečnej energetickej spotrebe v doprave“, Očakávaný výsledok: „Dosiahnutie cieľa OZE v doprave“, Cieľová skupina: „dodávatelia palív“, Dátum začiatku a konca opatrenia: „2025-2030“.

Odôvodnenie:

V súvislosti s delegovanou smernicou Komisie (EÚ) 2024/1405 zo 14. marca 2024, ktorou sa mení príloha IX k smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001, pokiaľ ide o doplnenie surovín na výrobu biopalív a bioplynu sa pristúpilo k rozšíreniu surovínovej bázy pre výrobu biopalív. Príloha IX bola doplnená o položku dočasnú plodinu, ako sú medziplodiny a krycie plodiny, kam patrí o.i. aj cirok, ktorý má značný potenciál pestovania ako krycia plodina aj na Slovensku a ktorý už v súčasnosti testujú výrobcovia biopalív na Slovensku pomocou primiešavania v procese výroby bioetanolu s kukuricou, pričom cirok tvorí približne 5% takejto zmesi. Pri ročnej produkcii v objeme cca 180 tisíc ton bioetanolu, je objem vyrobeného biopaliva z ciroku, ktoré spadá do uvedenej prílohy IX-B. okolo 9 tisíc ton. Z dlhodobého hľadiska je možné očakávať priebežné navyšovanie podielu primiešavaného ciroku. Pri jeho spracovaní taktiež vzniká kukurično-cirokový olej, čo je technický olej z výpalkov odpadom/zvyškom z výroby a je vhodnou surovinou pre výrobu pokročilých biopalív. Pre možnosť pestovania ciroku ako medziplodiny pri pestovaní hlavnej plodiny bude jeho množstvo ako aj objem vyrobeného biopaliva s najväčšou pravdepodobnosťou narastať.

Zvýšenie limitu IX-B pre biopalivá vyrobené z medziplodín a krycích plodín, ktoré sú vypestované pred, alebo po zbere hlavnej plodiny predstavujú zároveň dodatočný zdroj príjmov pre samotných poľnohospodárov. V neposlednom rade je Slovenská republika viazaná povinnosťami plnenia cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie v sektore dopravy stanovených v čl. 25 smernice EP a Rady (EU) 2023/2413, ktorý dodávateľovi paliva ukladá povinnosť zabezpečiť i) že aspoň 29 % podielu energie z obnoviteľných zdrojov na konečnej energetickej spotrebe v odvetví dopravy do roku 2030 alebo ii) zníženie intenzity skleníkových plynov o minimálne 14,5 % do roku 2030 v porovnaní so základným scenárom stanoveným v článku 27 ods. 1 písm. b) v súlade s orientačnou trajektóriou, ktorú určil členský štát. Okrem prechodných a krycích plodín majú potenciál prispieť k plneniu dekarbonizačných cieľov aj ostatné materiály, ktoré boli doplnené do prílohy IX-B, menovite poškodené plodiny a plodiny pestované na veľmi znehodnotenej pôde. Potenciál týchto materiálov v súčasnosti nie je možné presne vyčíslieť. Na základe vyššie uvedeného preto žiadame prehodnotiť súčasný limit pre biopalivá vyrobené zo surovín v prílohe IX-B, ktorý je stanovený vo výške 1,7%, ktorý sa určuje ako podiel na konečnej energetickej spotrebe v doprave. Podľa čl. 27 ods. 1 smernice EP a Rady (EU) 2023/2413 môžu členské štáty, kde je to odôvodnené, zvýšiť limit pričom zohľadnia dostupnosť surovín uvedených v časti B prílohy IX. Každé takéto zvýšenie sa oznámi Komisii spolu s jeho dôvodmi a podlieha schváleniu zo strany Komisie. Máme za to, že v prípade rozšírenia prílohy IX-B. Smernice EP a Rady (EU) 2023/2413 došlo k naplneniu takejto podmienky.

34. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1.2., Tabuľka 31 strana 129 a nasl.

Za v poradí siedme opatrenie navrhujeme doplniť nové ôsme opatrenie v nasledovnom znení: Názov opatrenia: „8. Rozvoj udržateľnej verejnej dopravy“, Druh opatrenia/stručný popis opatrenia: „Využitie zdrojov z operačného programu Slovensko na nákup autobusov jazdiacich na 100% bionaftu (B100 a HVO)“, Očakávaný výsledok: „Zvýšenie podielu OZE v doprave“, Cieľová skupina: „dodávatelia biopalív, MHD, prímestská autobusová doprava“, Dátum začiatku a konca opatrenia: „2025-2027“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme rozšíriť tabuľku aj o možnosť financovania dopravných prostriedkov jazdiacich na 100% bionaftu. Takéto oparenie je možné vykonať prostredníctvom využitia podpory financovanie nákupu dopravných prostriedkov z Operačného programu Slovensko (OPSK), konkrétne cieľ č. 3 - prepojenejšia Európa, ktorý je zameraný na rozvoj inteligentnej, bezpečnej, udržateľnej transeurópskej dopravnej siete, vrátane vnútroštátnej, regionálnej a miestnej mobility. Sprostredkovateľským orgánom OPSK je Ministerstvo dopravy SR, ktoré modifikovalo výzvu, v ktorej bol doplnený nový kód dimenzie – 077, s cieľom upresnenia a rozšírenia opatrenia týkajúceho sa kvality ovzdušia a zníženia hluku, ktoré bolo schválené aj zo strany EK. Uvedená kategória obsahuje možnosť poskytnutia nenávratného príspevku na nákup vozidiel s pohonom na CNG (stlačený zemný plyn), biometán a biopalivá. Prijímateľmi príspevku sú samosprávy, resp. Dopravné podniky (MHD). Prostredníctvom nákupu a využívania autobusov jazdiacich na 100% bionaftu dôjde k okamžitej úspore emisií skleníkových plynov bez nutnosti zložitej úpravy infraštruktúry a celého vozového parku. Autobusy využívajúce ako palivo 100% bionaftu môžu v prípade potreby jazdiť aj na bežne dostupnú naftu B7. Ich nákupná cena je v porovnaní s autobusmi jazdiacimi na konvenčnú naftu o niečo vyššia, avšak poskytnutie nenávratného finančného prostriedku z OPSK na ich nákup by predstavovalo výrazný stimul pre ich nákup zo strany autobusových dopravcov, a teda o rozšírenie, resp. obnovenie ich vozového parku o tento typ vozidiel. Na Slovensku pritom máme skúsenosti s využívaním vozidiel jazdiacich na 100% biopalivo. V rámci pilotného programu biojazda.sk sa využívajú nákladné vozidlá jazdiace na palivo B100%, ktoré preukázali úsporu emisií skleníkových plynov 70 %. Znižovanie emisií z verejnej dopravy je jedným zo základných spôsobov ako môžu subjekty verejnej správy priamo prispieť k zníženiu celkových emisií skleníkových plynov z dopravy. Aj vzhľadom na podporné opatrenia OPSK je dôvodné predpokladať, že objednávateľia verejnej osobnej dopravy postupne pristúpia k obmene vozového parku za účelom zavádzania alternatívnych palív. Zvýšenie počtu vozidiel jazdiacich na čisté biopalivo má nielen výrazný potenciál pre znižovanie emisií v doprave a plnenie ambiciózných cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov, ale zároveň prispieva k vyššej bezpečnosti dodávok v Slovenskej republike pri využívaní domácich zdrojov a podpore domácej ekonomiky.

35. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.1.2., Tabuľka 31 strana 129 a nasl.

Za nové ôsme opatrenie navrhujeme doplniť nové deviate opatrenie v nasledovnom znení: Názov opatrenia: „9. Podpora pre rozvoj nízkoemisnej nákladnej dopravy“, Druh opatrenia/stručný popis opatrenia: „Zníženie registračných poplatkov pri nákupe a prepise nákladných automobilov kategórie N1 až N3 s pohonom na 100% bionaftu (B100 a HVO). Zníženie ročnej sadzby dane pre nákladné automobily kategórie N1 až N3 (resp. ťahače) s pohonom na 100% bionaftu“, Očakávaný výsledok: „Zvýšenie podielu OZE v doprave (zvýšenie spotreby paliva 100% bionaftu – B100 a HVO)“, Cieľová skupina: „dodávateľia biopalív, prepravcovia“, Dátum začiatku a konca opatrenia: „2025“.

Odôvodnenie:

Návrh opatrení, ktorý obsahuje tabuľka č. 31 navrhujeme rozšíriť o podporu pre rozvoj nízkoemisnej nákladnej dopravy prostredníctvom zníženia registračných poplatkov pri nákupe a prepise nákladných automobilov kategórie N1 až N3. Uvedené opatrenie je komplementárne k opatreniam týkajúcich sa zvýšenia podielu OZE v doprave prostredníctvom zvýšenie podielu paliva B100.

Zníženie registračných poplatkov a zníženie ročnej sadzby dane pre kategórie nákladných vozidiel N1 až N3 a ťahačov by predstavovalo pre dopravcov stimuláciu pre obnovu vozového parku a výmene starších, emisne náročnejších vozidiel znížením finančnej záťaže pri nákupe nových vozidiel. Taktiež by mohlo viesť k zníženiu prevádzkových nákladov, nakoľko nové vozidlá sú zvyčajne efektívnejšie a majú nižšie prevádzkové náklady, čo by mohlo viesť k zníženiu nákladov pre dopravcov a následne aj pre spotrebiteľov (za predpokladu daňového zvýhodnenia B100). Obmena vozovej flotily využívajúcej ako palivo B100 vedie o okamžitej úspore emisií o 70%, čo je dôležitý argument pre dopravcov s cieľom dekarbonizovať svoju flotilu. Opatrenie predstavuje súčasť širšej stratégie zameranej na podporu udržateľnej mobility a dekarbonizáciu dopravného sektora.

36. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.2., Pripomienka k stati 3.2. Rozmer: energetická efektívnosť na str. 153:

Formuláciu: „Výmena starých plynových kotlov za nové kondenzačné má potenciál znížiť spotrebu zemného plynu v domácnostiach o takmer 1 TWh (3 - 4 % z konečnej energetickej spotreby domácností). Poskytovanie finančných stimulov na inštaláciu samostatných kotlov na fosilné palivá bude však od 1.1.2025[2] zakázané, čo znemožní poskytovanie príspevkov na podporu aj pre sociálne a ekonomicky znevýhodnené domácnosti. Zavedením podpory na nákup nových kondenzačných plynových kotlov formou výmeny aspoň pre zraniteľné domácnosti, by sa popri úspore energie rádo v desiatkach GWh, dosiahlo predovšetkým zmiernenie nepriaznivých sociálnych dopadov.“

navrhujeme doplniť vetou:

„V zmysle Oznámenia Komisie o postupnom ukončení finančných stimulov na samostatne stojace kotly na fosílnu palivá podľa prepracovaného znenia smernice o energetickej hospodárnosti budov (C/2024/6206) z 18.10.2024 bude možné z verejných zdrojov podporovať hybridné vykurovacie systémy, napríklad plynový kondenzačný kotol v kombinácii so solárnym ohrevom.“

Odôvodnenie:

Je dôležité do budúcnosti umožniť podporu všetkých možností, ktoré môžu byť vhodným riešením zvýšenia energetickej efektívnosti vo vykurovaní domácností a sú v súlade s princípom „hodnoty za peniaze“.

37. Zásadná pripomienka ku Kapitole 3.2., strana 179

V odseku „Vyhláška ÚRSO o cenovej regulácii ...“ sa znenie hrubou vyznačenej prvej vety „Vyhláška ÚRSO o cenovej regulácii v elektroenergetike zvýhodňuje pre individuálne sadzby taríf koncových odberateľov elektriny priamo pripojených do prenosovej sústavy“

nahrádza znením:

„Vyhláška ÚRSO o cenovej regulácii v elektroenergetike zvýhodňuje individuálnymi sadzbami tarify za prevádzkovanie systému a tarify za systémové služby koncových odberateľov elektriny spĺňajúcich podmienky pre udelenie individuálnych sadzieb uvedených taríf“.

Odôvodnenie:

Úprava textu za účelom súladu s cenovou vyhláškou ÚRSO.

38. Pripomienka ku Kapitole 3.3., strana 186

V poslednom odseku kap. 3.4.1. ii. sa rok výstavby nového 2x400 kV vedenia do Ukrajiny upravuje z „20302“ na „2030“.

Odôvodnenie:

Odstránenie chyby v písaní.

39. Zásadná pripomienka ku Kapitole 4.4., podkapitola Jadrové elektrárne., strana 264

Do kap. 4.4, podkapitoly „Jadrové elektrárne“ do odseku „3. blok EMO prifázovali k sieti 31. januára 2023. V roku 2025 sa predpokladá začiatok prevádzky 4. bloku EMO. SR tak bude mať v prevádzke 6 jadrových blokov so celkovým inštalovaným výkonom 2944,88 MW.“ sa dopĺňa nasledujúca veta:

„V budúcnosti sa uvažuje so zvyšovaním výkonu na viacerých jadrových elektrárňach.“

Odôvodnenie:

Vzhľadom na plánované zvyšovanie výkonu navrhujeme doplnenie uvedenej informácie.

40. Zásadná pripomienka ku Kapitole 4.4., podkapitola podkapitola Prognóza vývoja zdrojovej základe do roku 2030., strana 266

str. 266 sa za odsek o PVE Čierny Váh vkladá tento odsek:

„Jedným z významných plánovaných projektov zameraný na zvýšenie poskytovania podporných služieb na prečerpávacích vodných elektrárňach je projekt SE Integrátor, ktorý bol zaradený na zoznam projektov spoločného záujmu EÚ (pozri kap. 2.3.iv Národné zámery vzhľadom na zvyšovanie flexibility vnútroštátneho energetického systému).“

Odôvodnenie:

Vzhľadom na benefity projektu SE Integrátor v oblasti poskytovania flexibility by mal byť spomenutý aj v kapitole 4.4..ii Projekcie vývoja vzhľadom na existujúce politiky a opatrenia aspoň do roku 2040 (vrátane projekcií do roku 2030)

41. Zásadná pripomienka ku Kapitole 4.4., podkapitola podkapitola Prognóza vývoja zdrojovej základe do roku 2030., strana 267

V prvom odseku podkapitoly „Prognóza vývoja zdrojovej základne po roku 2030“ sa na koniec vkladá veta v znení:

„Vývoj v tejto oblasti bude sledovaný a v dostatočnom časovom predstihu budú navrhnuté prípadné opatrenia s minimálnym dopadom na koncovú cenu elektriny, komunikované príslušným účastníkom trhu s elektrinou za účelom plnenia stanovených cieľov a bezpečnosti prevádzky elektrizačnej sústavy SR.“

Odôvodnenie:

Nakoľko ide o vážnu problematiku z pohľadu plnenia cieľov v oblasti OZE a má dopad aj na koncovú cenu elektriny, doplnenie má indikovať, že touto problematikou sa budú zaoberať príslušné orgány štátnej správy a ostatné príslušné subjekty.

42. Zásadná pripomienka ku Kapitole 4.4., podkapitola podkapitola Prognóza vývoja zdrojovej základe do roku 2030., strana 268

Veta „Pred rozhodnutím o realizácii je potrebné prehodnotiť realizovateľnosť tohto projektu po technickej, obchodnej, finančnej a environmentálnej stránke, prípadná výstavba by mohla začať najskeôr o 4 roky po takomto rozhodnutí.“

sa nahrádza vetou

„Pred rozhodnutím o realizácii je potrebné prehodnotiť realizovateľnosť tohto projektu po technickej, obchodnej, finančnej a environmentálnej stránke.“

Odôvodnenie:

Vypustenie konkrétneho údaju o výstavbe tohto projektu z predmetnej vety.

43. Zásadná pripomienka ku Kapitole 4.4., podkapitola Nové inovatívne technológie, strana 268

Na str. 268 sa za odsek o projekte Fénix vkladá odsek v znení:

„Významným posunom v roku 2024 v oblasti budovania SMR bol úspech Slovenskej republiky v ďalšom grantovom projekte pod názvom „NEXT“, financovanej ministerstvom zahraničných vecí Spojených štátov amerických. Grantový projekt NEXT má za cieľ financovať aktivity, ktoré napomôžu krajinám k rozhodnutiu výstavby SMR a vytváranie kapacít na implementáciu. Okrem poradenských služieb v oblasti technických a regulačných požiadaviek pre SMR je medzi podporovanými aktivitami aj spolupráca s univerzitami, jadrovými zariadeniami, či príprava stratégií na zavádzanie SMR. Projekt NEXT úspešne nadväzuje na projekt Fénix zameraný na financovanie štúdie uskutočniteľnosti SMR. Po výbere najvhodnejšej lokality vyplývajúcej z tejto štúdie bude potrebné spraviť na mieste hĺbkové prieskumy, ktoré zabezpečia jasnú a kontinuálnu cestu pri realizácii plánu SMR.“

Odôvodnenie:

V roku 2024 zaznamenala Slovenská republika konkrétny posun v rámci budovania SMR a považujeme za vhodné túto skutočnosť v materiáli uviesť, aby bol reflektovaný najnovší vývoj v oblasti rozvoja technológií SMR.

44. Pripomienka ku Kapitole 4.5.2., podkapitola Charakteristika Prenosovej sústavy SR, strana 274

Odporúčame zaktualizovať schému prenosovej sústavy na Obrázku 5, nakoľko značná časť 220 kV sústavy už nie je v súčasnosti v prevádzke a absentujú v nej nové 400 kV vedenia do Maďarska.

Taktiež odporúčame zaktualizovať text pod Obrázkom 5, keďže má SR s ČR už iba jedno jednoduché 220 kV vedenie a 5 vedení do Maďarska.

Taktiež odporúčame zaktualizovať počet vedení v podkapitole Elektrické vedenia.

Odôvodnenie:

Navrhovaná úprava je z dôvodu aktualizácie údajov za účelom ich súladu so súčasným stavom, nakoľko časť 220 kV sústavy je už mimo prevádzky a v prevádzke sú už nové vedenia do Maďarska.

45. Zásadná Pripomienka ku Kapitole 4.5.2., podkapitola Charakteristika Prenosovej sústavy SR, strana 274

Na str. 275 sa znenie odseku

„Pripojením ďalšej kapacity z OZE a zvýšenia dovozu elektriny zo zahraničia sa predpokladá väčšie využívanie PpS. To môže mať za následok vznik rizikových situácií na severe a východe Slovenska a neefektívnosť vyťažovanie siete. Na základe podpory Európskej komisie prostredníctvom vyčlenených investícií v Action Plan for Grids sa preto plánuje zrealizovať pripojenie PVE Čierny Váh do 400 kV prenosovej sústavy a to vybudovaním novej severnej vetvy 400 kV linkou PVE Čierny Váh – Spišská Nová Ves ako druhé vedenie k existujúcemu pripojeniu PVE Čierny Váh – r 400 kV Liptovská Mara . V nadväznosti na požiadavku rozvoja a stability siete v Pláne obnovy a odolnosti (REPowerEU), je daný projekt rozhodujúci kvôli útlmu 220kV PS. Posilnenie severnej vetvy (vybudovanie druhého vedenia z PVE Čierny Váh) posilní spoľahlivosť a možnosť využitia PVE Čierny Váh z pohľadu poskytovania podporných služieb a flexibility počas odstávok, alebo poruchových stavov existujúceho vedenia, čím bude zabezpečená celková vyššia spoľahlivosť vyvedenia výkonu z PVE Čierny Váh a tým aj poskytovanie flexibility a podporných služieb z tohto zdroja.“

nahrádza týmto znením:

„Pripojením ďalšej kapacity z OZE a zvýšenia dovozu elektriny zo zahraničia sa predpokladá väčšie využívanie PpS. To môže mať za následok vznik rizikových situácií na severe a východe Slovenska a neefektívnosť vyťažovanie siete. Na základe podpory Európskej komisie prostredníctvom vyčlenených investícií v Action Plan for Grids sa preto plánuje zrealizovať vybudovanie novej 400 kV severnej vetvy PVE Čierny Váh – Spišská Nová Ves ako druhé vedenie k existujúcemu pripojeniu PVE Čierny Váh – r 400 kV Liptovská Mara. V nadväznosti na požiadavku rozvoja a stability siete v Pláne obnovy a odolnosti (REPowerEU), je daný projekt rozhodujúci kvôli útlmu 220kV PS. Posilnenie severnej vetvy (vybudovanie druhého vedenia z PVE Čierny Váh) posilní prepojenie sústavy medzi západom a východom sústavy v severnej vetve a taktiež zvýši spoľahlivosť a možnosť využitia PVE Čierny Váh z pohľadu poskytovania podporných služieb a flexibility počas odstávok, alebo poruchových stavov existujúceho vedenia, čím bude zabezpečená celková vyššia spoľahlivosť vyvedenia výkonu z PVE Čierny Váh a tým aj poskytovanie flexibility a podporných služieb z tohto zdroja, ktoré sú veľmi dôležité pre PPS.“

Odôvodnenie

PVE Č. Váh je už v súčasnosti pripojený do 400 kV sústavy. Realizácia druhého 400 kV vedenia, ktorá okrem iného zvýši pre prevádzkovateľa PS spoľahlivosť dodávky podporných služieb, je náhrada za 220 kV vedenie z dôvodu zachovania dvojitého prepojenia východu a západu v rámci severnej vetvy.

46. Zásadná pripomienka ku Kapitole 5.3., Prehľad investičných potrieb strana 321

Navrhujeme zmenu znenia bodu 2) Sociálne dôsledky klimatickej a energetickej transformácie (dôsledky na zamestnanosť a zručnosti) vrátane iných distribučných vplyvov. Navrhujeme zmenu znenia daného bodu v súvislosti s vplyvmi transformácie na zamestnanosť špecificky v U. S. Steel Košice, s.r.o. Momentálne nie je možné vyčíslit „potvrdenú“ stratu, resp. nárast pracovných miest v USSK v tejto súvislosti, preto navrhujeme uviesť „Vplyv na zamestnanosť (strata, resp. nárast pracovných miest) závisí od zvolenej technológie pri dekarbonizácii podniku (U. S. Steel Košice, s.r.o.)“

47. Zásadná pripomienka k prílohe č. 1 Tabuľka s údajmi použitými pri tvorbe modelov WEM a WAM k časti 2:

Zoznam parametrov a premenných, ktoré sa majú nahlásiť v oddiele B národného plánu
Pri tvorbe WEM a WAM scenárov navrhujeme zosúladiť údaje so štúdiou SEPS „Hodnotenie zdrojovej primeranosti ES SR do roku 2040 (MAF SEPS 2023)“: https://www.sepsas.sk/engine/wp-content/uploads/2023/10/MAF_SEPS.pdf

Údaje o počte tepelných čerpadiel v prílohe č. 1 a v štúdií SEPS poukazujú na výraznú diferenciu pre základné scenáre:

Základný scenár (A) predpokladá mierny nárast spotreby, mierny nárast OZE, včasné dokončenie EMO4 a udržanie PPC Malženice v prevádzke po celú dobu hodnotenia primeranosti ES SR – toto je možné považovať za WEM scenár. Progresívny scenár (B) predpokladá výraznejší nárast spotreby oproti základnému scenáru (A), výrazný rast OZE, včasné dokončenie EMO4 a nedostupnosť PPC Malženice od roku 2035. Dekarbonizačný scenár (C) predpokladá výrazný nárast spotreby, výrazný rast OZE, nedokončenie EMO4 a nedostupnosť PPC Malženice.

WEM scenár INEKP by mal zahŕňať predpokladaný počet tepelných čerpadiel ako Základný scenár (A) štúdie zdrojovej primeranosti, avšak intrapolovaný pre rok 2030 (štúdia zdrojovej primeranosti obsahuje predpokladaný počet tepelných čerpadiel pre rok 2040).

Odôvodnenie

Máme za to, že pri modelovaní scenárov WEM a WAM v INEKP je potrebné zosúladiť ich so scenármi zdrojovej primeranosti ES SR do roku 2040, a to najmä v súvislosti so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1788 z 13. júna 2024 o spoločných pravidlách pre vnútorné trhy s obnoviteľným plynom, so zemným plynom a s vodíkom, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2023/1791 a zrušuje smernica 2009/73/ES (prepracované znenie). Podľa článku 55 tejto smernice má byť 10-ročný plán rozvoja siete v rámci členského štátu v súlade s integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom a jeho aktualizáciami rovnako ako plán rozvoja vodíkovej distribučnej siete (článok 56).

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2024/560>